

POSVET

Digitalno okolje in pravice otrok: med novimi priložnostmi in tveganji

22. junij 2026 ob 11.30

v dvorani Državnega sveta Republike Slovenije

Digitalne tehnologije danes pomembno oblikujejo način odraščanja otrok in mladostnikov. Pametni telefoni, družbena omrežja, videoigre in druge digitalne platforme omogočajo nove načine učenja, ustvarjanja, sodelovanja in dostopa do informacij. Hkrati pa digitalno okolje odpira tudi številna vprašanja glede vpliva na zdravje, socialne odnose in celostni razvoj otrok ter na uresničevanje njihovih pravic.

Raziskave v Sloveniji in v Evropi kažejo, da otroci in mladostniki vse več časa preživijo pred zasloni in na družbenih omrežjih. Po raziskavi HBSC¹ iz leta 2023, ki jo izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), skoraj četrtina mladostnikov vsak dan ali skoraj vsak dan igra video ali spletne igre, več kot 57 % pa jih za to porabi dve do tri ure ali več dnevno. Kar 9 % mladih poroča o znakih zasvojenosti, 17 % otrok in mladostnikov pa ocenjuje, da so bili žrtve spletnega trpinčenja vsaj enkrat v zadnjih mesecih. Mladi so tako vse pogosteje izpostavljeni pojavom, kot so **spletno nasilje, sovražni govor, neprimerne vsebine, manipulativni algoritmi ter pritisk družbenih omrežij na samopodobo in duševno zdravje**. Strokovnjaki opozarjajo tudi na porast težav, povezanih s pretirano uporabo digitalnih naprav, kot so **motnje spanja, težave s koncentracijo, digitalne zasvojenosti ter zmanjšana telesna aktivnost**.

Ta vprašanja pa niso zgolj zdravstvena ali vzgojna – so tudi vprašanja človekovih pravic. **Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah** otrokom zagotavlja **pravico do počitka, prostega časa, igre ter zdravega in varnega razvoja**. Splošni komentar Odbora za otrokove pravice št. 25 (2021) pa jasno določa, da morajo države zagotoviti, da digitalne tehnologije podpirajo razvoj in dobrobit otrok ter hkrati preprečujejo škodljive vplive. Podobno tudi Svet Evrope v Strategiji za pravice otrok (2022–2027) poudarja, da mora biti digitalno

¹ Health Behaviour in School Aged Children - Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju. Dostopno na: <https://nijz.si/publikacije/z-zdravjem-povezana-vedenja-v-solskem-obdobju-med-mladostniki-v-sloveniji-izsledki-mednarodne-raziskave-hbsc-2022/>

okolje varno, vključujoče in razvojno spodbudno, pri čemer posebej izpostavlja pomen digitalne pismenosti ter odgovornosti držav in digitalnih platform.

Osrednje vprašanje posveta je zato: **Kako zagotoviti digitalno okolje, ki podpira pravice otrok – ne pa jih ogroža?** Nedvomno je zaščita pred tveganji in škodljivimi vplivi digitalnega okolja nujna, saj je to predpogoj za zagotavljanje zdravega razvoja otrok in mladostnikov, a to hkrati zastavlja vprašanje, katere rešitve in ukrepi so najprimernejši, da pri tem ne posežemo v pravico do dostopa do informacij, sodelovanja in svobode izražanja v digitalnem prostoru. Digitalno okolje namreč otrokom in mladostnikom omogoča dostop do znanja, učenja in informacij, ki jih prejšnje generacije niso imele, ter odpira prostor za izražanje, ustvarjalnost in aktivno sodelovanje v družbi. Kako torej najti pravo ravnotežje med tveganji in priložnostmi digitalnega sveta je eno ključnih vprašanj sodobnih družb. Kakšna je pri tem odgovornost različnih akterjev - staršev, izobraževalnih ustanov, digitalnih podjetij, države?

Poseben poudarek bo namenjen tudi glasu otrok in mladih, ki niso le uporabniki, temveč nosilci pravic in pomembni sogovorniki pri oblikovanju rešitev, pri čemer bo njihov glas na posvetu aktivno vključen v razpravo.

S posvetom želi institucija Varuha človekovih pravic prispevati k tej izredno pomembni razpravi sodobnega časa ter spodbuditi dialog med strokovnjaki, predstavniki države, izobraževalnega sistema, civilne družbe in mladimi. Po koncu posveta bo Varuh človekovih pravic pripravil tudi priporočila in jih naslovil na odločevalce.

PROGRAM POSVETA

11:15 – 11:30 Prihod udeležencev

11:30–12:00 Uvodni pozdravi in nagovori

Marko Lotrič, predsednik Državnega sveta Republike Slovenije

Dr. Simona Drenik Bavdek, varuhinja človekovih pravic

Darja Groznik, predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenije

Dr. Michael O'Flaherty, Komisar Sveta Evrope za človekove pravice (*video nagovor*)

12:00 – 13:30 Kako se spreminja odraščanje v dobi zaslonov, kaj to pomeni za pravice otrok in katere so rešitve?

Razprava bo odprla širši razmislek o tem, kako digitalno okolje vpliva na odraščanje otrok in mladostnikov ter na uresničevanje njihovih pravic. Katera so glavna tveganja in kateri so ključni ukrepi in politike, ki lahko prispevajo k bolj varnemu digitalnemu okolju za otroke in mladostnike? Kako zagotoviti uravnoteženo rabo zaslonov, ki bo otrokom, mladostnikom, staršem in učiteljem omogočila boljše razumevanje digitalnega okolja ter spodbudila odgovorno, kritično in zmerno uporabo digitalnih tehnologij? Kako in na kakšen način to vpliva na pravice in dobrobit otrok? Kateri deležniki so pri tem ključni in kakšna je vloga države in njenih institucij?

Posebna pozornost bo namenjena vprašanju regulacije digitalnih platform, spodbujanju digitalne pismenosti ter pobudam, ki spodbujajo zdrave digitalne navade. Razprava bo naslovila tudi aktualno dilemo o morebitnih omejitvah uporabe družbenih omrežij za mlajše od 15 let ter vprašanje, ali takšni ukrepi predstavljajo učinkovito zaščito otrok ali tveganje za njihovo digitalno izključenost.

Sara Isaković, psihologinja in predavateljica o vplivu tehnologije na otroke in družine

Robert Tekavec, vodja oddelka za mladoletniško kriminaliteto na Generalni policijski Upravi

Ajda Petek, točka osveščanja o varni rabi interneta Safe.si, Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani

Martin Hari, vodja Sektorja za digitalne storitve, Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS

Marijana Kolenko, ravnateljica OŠ Lava Celje

Moderatorka: Jerneja Turin, namestnica vodje Centra za človekove pravice, Varuh človekovih pravic

13:30 – 13:50 Odmor za kavo

13:50 – 14:50 Moderirana razprava z mladimi

Mladi bodo spregovorili o svojih izkušnjah, pogledih in predlogih:

- **počutje otrok in mladostnikov v digitalnem okolju:** Kako mladi sami doživljajo digitalni svet? Kako varno se počutijo v digitalnem okolju? Kdo po njihovem mnenju nosi največ odgovornosti za njihovo varnost v digitalnem okolju? Kaj bi spremenili na družbenih omrežjih?
- **težave in rešitve z vidika otrok in mladostnikov v digitalnem okolju:** Katere težave v digitalnem svetu bi izpostavili? Katere rešitve ocenjujejo kot smiselne glede na izpostavljene težave?
- **dobre in slabe izkušnje:** So se že kdaj znašli v situaciji na spletu, ki je niso znali ali zmogli rešiti? Kaj bi jim takrat pomagalo? Katere so njihove dobre izkušnje na spletu?

Mark Dragaš, Dijaška organizacija Slovenije

Tanita Čamdžić, podpredsednica Mladinskega sveta Slovenije za mladinsko delo in neformalno izobraževanje.

Ana Prelec, osnovnošolka, 9. razred, Otroški parlamenti

Ivana Klemenčič, osnovnošolka 8. razred, Otroški parlamenti

Brina Namurš, gimnazijka, sodelujoča pri projektu Otroški svet ter UNICEF-ova Junior ambasadorica

Moderator: Sergej Golubovič, predstavnik Dijaške organizacije Slovenije

Na stališča, mnenja in vprašanja mladih se bodo odzvali tudi gostje prvega panela.

14:50 – 15:00: Zaključki posveta

Dr. Simona Drenik Bavdek, varuhinja človekovih pravic

Branimir Štrukelj, predsednik Komisije Državnega sveta za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino

15:00 – 15:30: Pogostitev in neformalno druženje